Образац 2.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ПРИЈАВА
теме докторске дисертације

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) и презиме кандидата:
Софија (Илија) Вујчић
Датум и место рођења (општина, град, држава):
31. 5. 1994. Ужице, Ужице, Република Србија
Кућна адреса кандидата:
Кликните да бисте почели унос текста.
Адреса кандидата на послу:
Кликните да бисте почели унос текста.

Кућни телефон кандидата:
Кликните да бисте почели унос текста.

Мобилни телефон кандидата:

E-mail адреса кандидата:
Кликните да бисте почели унос текста.

Телефон кандидата на послу:
Кликните да бисте почели унос текста.

ОСНОВНЕ СТУДИЈЕ

Назив и седиште факултета на којем је кандидат завршио основне студије:
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Стечени академски назив кандидата по завршеним основним студијама:
Дипломирани професор језика и књижевности
Година дипломирања:
2017.

МАСТЕР (или МАГИСТАРСКЕ) СТУДИЈЕ

Назив и седиште факултета на којем је кандидат завршио магистарске или мастер студије:
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Тема магистарског или мастер рада:
Слика непросвећеног владара – *Особита грађа за Српску историју нашега времена* Вука Стефановића Караџића и *Іоакима Вуича Славено-Сербскаго списателя Животоописаніе и чрезвичайна нѣгова приключенія* Јоакима Вујића
Стечени академски назив по завршеним магистарским или мастер студијама:
Мастер професор језика и књижевности
Година одбране магистарског или мастер рада:
2018.

ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

Пун наслов предложене теме докторске дисертације:

Облици енциклопедизма у српској књижевности епохе просветитељства

Научне области којима претежно припада тема докторске дисертације:
(обавезно се наводи једна од научних области за које је Факултет матичан – филолошке науке; библиотекарство; културолошке науке и комуникологија)

Филолошке науке

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације:
(листа ужих научних области налази се у чл. 12 Статута Факултета)

Српска књижевност

Области истраживања којима припада тема докторске дисертације:
(нпр. српски/енглески/руски језик, српска/енглеска/руска књижевност, фонологија, синтакса, анализа дискурса, обрада природних језика, версификација, наратологија, компаратистика итд.)

српска књижевност, историја књижевности, књижевна морфологија, историја знања, компаратистика

Језик на ком ће дисертација бити писана и брањена:
(уколико се теза не пише на српском језику, кандидат предаје образац пријаве, образложење и биобиблиографију и на српском језику и у преводу на језик тезе)

српски језик

ПРЕДЛОГ МЕНТОРА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Име и презиме ментора:
др Ненад Николић
Звање:
редовни професор
Факултет или институција:
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа област научноистраживачког рада:
српска књижевност осамнаестог и деветнаестог века, теорија књижевне историје
Радови ментора из уже научне области којој припада тема предложене дисертације који га квалификују за менторство (најмање 5 радова):

1.	„Природа енциклопедичности романа Милована Видаковића: на примеру романа *Велимир и Босиљка*“. *Прожимање жанрова у српској књижевности. Књижевно дело Милоша Црњанског и поетичке промене у савременој српској књижевности* (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, [књ.] 33/2), Међународни славистички центар, Београд, 2004, стр. 91–97.
2.	„Програми просвећености Захарије Орфелина и Доситеја Обрадовића“. *Развој нове српске књижевности. Српска књижевност и култура у Европи током 19. и 20. века. Српска књижевност и стране књижевности у светлу компаративистичких истраживања. Слика других култура у српској књижевности 19. и 20. века* (*Научни састанак слависта у Вукове дане,* [књ.] 34/2), Међународни славистички центар, Београд, 2005, стр. 17–28.
3.	„Орфелин: недовршена модерност“. *Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима*, год. III (Посвећено успомени на проф. др Јована Деретића (22. I 1934–16. III 2002)), 2007, стр. 155–211.

4.	„Доситеј, Србија и Камчатка или О просвећеном национализму“. *Летопис Матице српске*, год. 184, књ. 482, св. 6, децембар 2008, стр. 1371– 1387.
5.	*Проблеми савремене књижевне историје: Критичка пролегомена за обнову националних књижевности и њихових историја*. Нови Сад: Академска књига, 2015.
6.	*Идентитет српске књижевности: Прича о књижевноисторијској идеји*. Београд: Српска књижевна задруга – Партенон, 2019.
7.	„Егзистенцијална ситуација Јеротеја Рачанина и облици приповедања у *Путашаствију ка граду Јерусалиму*“. *Књижевна историја*, год. 53, књ. 173, 2021, стр. 11–30.

Предложени ментор потписом потврђује да прихвата менторство на предложеној теми, а да је **број докторских дисертација** које су у процесу израде или одобрења на којима је тренутно ментор _____0_____.

Датум прихватања менторства: **Потпис предложеног ментора**

_____ _____

НАПОМЕНА КАНДИДАТА

Кликните да бисте почели унос текста.

Уз Пријаву кандидат прилаже:

1. попуњен образац **образложења** предлога теме докторске дисертације,
2. попуњен образац **биобиблиографије** кандидата,
   ВАЖНА НАПОМЕНА: Сви кандидати који бране докторску дисертацију на Универзитету у Београду пре одбране морају имати један рад објављен или прихваћен за штампу у часопису са релевантне листе часописа у складу са прописима Универзитета у Београду.
3. пријаву докторске дисертације са образложењем и биобиблиографијом у електронском облику као Word документ **(CD)**,
4. **потврду** да је стекао 120 ЕСПБ на ДАС,
5. оверену копију **дипломе о завршеним основним студијама**,
6. оверену копију **дипломе о завршеним мастер (или магистарским) студијама**,
7. **извод из матичне књиге рођених** са уписаним **држављанством**,
8. доказ о **уплати трошкова** пријављивања докторске дисертације.

Подносилац пријаве својим потписом потврђује да предложену тему није пријављивао на другој високошколској установи у земљи или иностранству.

Име и презиме кандидата:
Софија Вујчић
Број досијеа:
2018/30021
Датум подношења пријаве:
17. 9. 2026.

Потпис кандидата

_____

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

Пријава теме докторске дисертације –
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
Софија Вујчић

Број досијеа:
2018/30021

Радни наслов теме докторске дисертације

Облици енциклопедизма у српској књижевности епохе просветитељства

Научне области којима претежно припада тема докторске дисертације

Филолошке науке

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације

Српска књижевност

Области истраживања којима припада тема докторске дисертације

српска књижевност, историја књижевности, књижевна морфологија, историја знања, компаратистика

Предмет научног истраживања

Предмет научног истраживања представљају облици енциклопедизма у српској књижевности просветитељства, при чему се енциклопедизам схвата као трансжанровски принцип избора, сабирања, уређивања и систематизације знања, који се остварује у различитим жанровским и поетичким формама.

Основне хипотезе од којих се полази у планираном истраживању

Основна хипотеза истраживања јесте да енциклопедизам у српској књижевности просветитељства представља обликотворни принцип избора, сабирања, уређивања и систематизације знања, којим се грађа организује и обликује, а који се може остваривати у различитим жанровима. Претпоставља се да конкретни облици његовог остваривања зависе од жанра, типа знања и ауторских критеријума избора и организације грађе.

Испитује се како се у српском просветитељству испољава енциклопедистичка тежња присутна у старијим традицијама организације знања и како се она преобликује у складу са идејама и потребама епохе. Полази се и од претпоставке да превод и/или преобликовање текстова који служе као извори представљају конститутивне поступке у организацији знања, односно избором, систематизацијом и уређивањем преузете грађе успостављају се нови односи међу њеним деловима и обликује целина која одређује енциклопедијску форму дела.

Организација знања посматра се и у вези са обликовањем претпостављеног читаоца, док се визуелним елементима и материјалној организацији књиге приписује улога у успостављању енциклопедијског поретка. Коначно, претпоставља се да тежња ка обухватности открива и границе енциклопедијског подухвата, јер избор, сажимање и фрагментарност указују на ограничења потпуног обухвата знања.

Циљ истраживања и очекивани резултати

Циљ истраживања јесте утврђивање критеријума за препознавање енциклопедизма у српској књижевности просветитељства, испитивање различитих облика и начина његовог остваривања и успостављање њихове типологије. Анализа жанровски разнородног корпуса усмерена је на утврђивање принципа организације знања, односа дела и целине и различитих видова енциклопедијског поретка, као и на сагледавање њиховог односа према старијим традицијама и просветитељским моделима знања. Истраживање треба да покаже у којој мери енциклопедизам функционише као трансжанровски принцип, како се његови облици мењају у зависности од жанра, типа знања и ауторских критеријума уређивања грађе, као и на које се начине испољава тежња ка обухватности и целовитости знања и које су границе те тежње. Различити облици енциклопедизма сагледавају се као израз једне од обједињујућих идеја просветитељства, присутне у жанровски разнородним делима српске књижевности ове епохе.

Теоријски оквир на који ће се истраживање ослањати

У истраживању се ослањамо на савремена тумачења енциклопедизма, пре свега на зборник *Encyclopaedism from Antiquity to the Renaissance* (2013), у чијем уводу Кениг и Вулф, уместо схватања енциклопедије као јединственог жанра, предлажу испитивање „енциклопедијског спектра“ (*encyclopaedic spectrum*), унутар којег различити текстови испољавају енциклопедијска обележја „у различитом степену и за веома различите сврхе“ (*to different degrees and for very different purposes*) (König & Woolf 2013: 1). Ово схватање пружа основу за препознавање и разликовање облика енциклопедизма у жанровски разнородном корпусу српског просветитељства. У проучавању енциклопедијске форме узима се у обзир и *Анатомија критике: четири есеја* Нортропа Фраја (*Anatomy of Criticism: Four Essays*, 1957; срп. изд. 2007), у којој он пише о тенденцији књижевних раздобља ка одређеној „централној енциклопедијској форми“ (Фрај 2007: 380), док Едвард Менделсон у *Encyclopedic Narrative: From Dante to Pynchon* (1976) развија појам „енциклопедијског наратива“. Тежња ка обухватности као чинилац књижевне форме разматра се у оквиру ових теоријских концепција. У књижевноисторијском разумевању појединих облика ослањамо се и на Бахтинова запажања у *Проблемима поетике Достојевског* (*Проблемы поэтики Достоевского*, 1963; срп. изд. 2000) о менипеји, нарочито на његово одређење менипеје као изразито „еластичног жанра“, „подложног

променама“ и способног да „продире и у друге жанрове“ (Бахтин 2000: 108). Традицију и трансформације менипеје пратимо кроз средњи век и ренесансу до књижевности новијег времена, што пружа основу за испитивање њеног присуства у жанровски различитим делима просветитељства. Формалистичко-морфолошки уоквирујемо проучавања структуре и организације књижевног дела (Виктор Жирмунски и др.). *Филозофија просветитељства* Ернста Касирера (*Die Philosophie der Aufklärung*, 1932) омогућава поимање интелектуалног јединства и систематског духа просветитељства, у чијем се контексту тумачи тежња ка повезивању и уређивању различитих типова знања у српској књижевности ове епохе. Историјски оквир проучавања знања, књиге и учености заснива се на радовима Питера Берка, Ричарда Јеоа, Ен Блер и Роберта Дарнтона о организацији и класификацији знања, енциклопедијама и начинима рада са обиљем информација, на чијој се основи разматрају просветитељске праксе и начини организације знања у делима која чине корпус истраживања.

Оквирни опис материјала који ће се користити и метода за његову анализу

Корпус истраживања обухвата: *Славено-сербски магазин* (1768), као примерак издања разнородног знања у српској култури XVIII века, *Искусни подрумар* и *Вечни календар* (1783) Захарије Орфелина (1726–1785); *Краткоје написаније о спокојној жизни* (1788), односно збирку поезије Алексија Везилића (1753–1792), уз сагледавање епистолара који му претходи (1785) и у њему садржаног приватног живота; анализу Рајићевог *Цветника* (1802), који се може посматрати у контексту укрштања различитих модела енциклопедизма; у наставку ће бити анализирана дела *Собраније разних наравоучителних вештеј* (1793) и *Мезимац* (1818) Доситеја Обрадовића (1739–1811); *Причте илити по простому пословице тјемже сентенције илити рјеченија* (1787) Јована Мушкатировића (1743–1809), сатирични *Мали буквар за велику децу* (1792) Михаила Максимовића (1760–1819); као и синкретичко дело *Кандор или откровеније египетских таин* (1800) и тротомна *Фисика* (1801–1803) Атанасија Стојковића (1773–1832).

Природа предмета захтева повезивање књижевноисторијског и књижевноморфолошког приступа са увидима из историје књиге и историје знања. Истраживање укључује жанровску и поетичку анализу, анализу референцијалности и компаративни приступ, а у анализи наративних текстова и наратолошки приступ. Анализом су обухваћени и паратекстуални елементи. Књижевноморфолошка анализа усмерена је на избор, сабирање, распоређивање и повезивање грађе, поступке класификације и систематизације, принципе поретка, односе дела и целине, фрагментарности и целовитости, као и укрштање разнородних облика.

Оквирни план истраживања

Истраживање је организовано у неколико међусобно повезаних целина, од појмовног и књижевноисторијског одређења енциклопедизма, преко морфолошке и жанровске анализе његових облика у српској књижевности просветитељства, до енциклопедизма у преводу и разматрања визуелних и паратекстуалних елемената. Завршно поглавље синтетизује резултате претходних поглавља.

У првом поглављу постављамо појмовне и књижевноисторијске основе истраживања. Појам енциклопедизма одређујемо у односу на различите начине избора, сабирања, уређивања и посредовања знања, што омогућава проучавање његових облика у жанровски разнородном корпусу. Овакво полазиште ослања се на истраживања која енциклопедизам разматрају као појаву ширег обима од историјски одређеног жанра енциклопедије, при чему присуство разнолике грађе само по себи није довољно да би се дело одредило као енциклопедистичко (уп. König & Woolf 2013: 4, „encyclopaedism is more than just compilation“). Схваћен као усмерење,

енциклопедизам је усмерен двоструко: ка организацији, обликовању знања и ка читаоцу као субјекту образовања. Стога начине организације знања узимамо као критеријум за препознавање енциклопедистичких обележја у делима различите жанровске припадности. У датом оквиру одређујемо и енциклопедистички импулс просветитељства као израз шире тежње ка сабирању, уређивању, повезивању и ширењу знања. Претпостављамо да ова тежња представља једно од обједињујућих усмерења просветитељства. Промене у представама о функцији књиге, образовању и читалачкој публици повезујемо управо са ширењем знања и обликовањем дела намењених његовом посредовању. Одатле тежиште поглавља преносимо на српску књижевност епохе просветитељства и на појаве које су у досадашњим књижевноисторијским истраживањима описиване појмовима учености, полихисторства, компилаторства, дидактизма и популаризације. У разматрање укључујемо и сазнања о немачким и руским изворима енциклопедистичких модела. Успостављени књижевноисторијски оквир служи испитивању сродности међу различитим начинима обликовања и посредовања знања унутар одабраног корпуса.

Друго поглавље посвећујемо енциклопедизму у старијим књижевним традицијама, ради сагледавања облика присутних у српској просветитељској књижевности. Античке, средњовековне, ренесансне и рановековне облике енциклопедизма разматрамо у оној мери у којој су релевантни за разумевање облика енциклопедизма у српској просветитељској књижевности, у складу са ширим схватањем енциклопедизма које заступају Кениг и Вулф. У античком контексту полазимо од појма *enkyklios paideia* и области озбиљно-смешног, а затим пратимо касноантичке и средњовековне традиције сабирања и уређивања грађе, укључујући флорилегије, поступке *ordinatio* и *compilatio*, развој индекса и сл. Ренесансни период обухвата хуманистичке облике учености, а у раном новом веку издвајамо полихисторичке и библиографске компилације и речнике. У обзир узимамо и промене које у начине сабирања, уређивања и преношења знања уноси штампарска култура. Осврћемо се на трајање и преображаје појединих од ових традиција у XVIII веку, будући да Бахтин просветитељску филозофску прозу Волтера и Дидроа доводи у везу са дијалошком традицијом сократског дијалога, античке менипеје, дијатрибе и солилоквија (Бахтин 2000: 136). У том контексту интерпретирамо и друге одлике менипеје које Бахтин издваја (попут дијалогизације, вишетоналности, актуелног публицистичког тона, симболичких и мистично-религиозних елемената и др.) као могуће поступке повезивања различитих дискурса и типова знања унутар једног дела.

Један од основних проблема истраживања јесте одређивање критеријума на основу којих се неко дело може назвати енциклопедистичким. Само присуство разноврсних садржаја није довољно да би се говорило о енциклопедизму, те је неопходно испитати на који начин избор и распоред грађе, њено класификовање, повезивање, комбиновање и преобликовање производе одређену представу о целини знања. Управо ово питање налази се у основи трећег поглавља, усмереног на морфологију енциклопедизма и издвајање структурних начела која служе као аналитички оквир за проучавање корпуса. Тако сагледавамо однос дела и целине, принципе избора и сабирања грађе, као и различите могућности њеног уређења и повезивања. Кениг и Вулф истичу да су одлуке о избору и организацији у средишту свих енциклопедијских подухвата (König & Woolf 2013: 7), што указује на то да енциклопедијско сабирање знања нужно подразумева одређивање његових граница и начина на који ће изабрана грађа бити организована у целину. У средиште морфолошке анализе постављамо различите начине успостављања односа међу појединачним знањима и текстуалним јединицама. Издвајамо и принципе поретка (алфабетски, хронолошки, тематски и дисциплинарни), поступке компилације, класификације и систематизације. Оваква морфолошка анализа повезује дела различите жанровске природе у којима се препознају сродни принципи распоређивања и повезивања грађе, а отвара и питања која разматрамо у наредним поглављима, попут ауторских критеријума вредновања и уређивања.

У средишту истраживања је поглавље посвећено односу енциклопедизма и жанрова, у којем најпре испитујемо облике сабирања текстуалне грађе, *Цветник* и *Собраније*, а затим кратке форме, чија се традиција може пратити од античких збирки мудрости, пре свега *chreiai* и *gnomai*, које Тереза Морган доводи у везу са енциклопедизмом (Morgan 2013: 109–110). У односу на ову традицију тумачимо Мушкатировићеве *Приче*. А, у обзир узимамо и ауторкино указивање на

заједнички фонд мудрости кратких форми, пословица и басни. *Славено-сербски магазин* сагледавамо у отворености његове форме, у односу између објављеног броја као привремене целине и пројектоване периодичности која омогућава њено проширивање. Концепт *Календара* тежи обухвату света као целине. Док се код Фраја енциклопедијски опсег остварује кроз просторно кретање унутар света (Фрај 2007: 384), *Вечни календар* целину успоставља временским поретком, на нивоу различитих области сазнања и посредством илустрованих листова. *Искусни подрумар* разматрамо са становишта избора и организације практичног знања, узимајући у обзир његове немачке изворе и моделе, али и укључивање искустава самог Орфелина. Ова форма обједињује различита практична знања о производњи и употреби вина, а призива и шири просветитељски контекст афирмације практичних знања и умећа, за који упоредни пример пружа *Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers* (1751–1772), са значајним местом које у њој припада занатима и производним поступцима. У *Малом буквару за велику децу* алфабетски поредак и поступак дефинисања појмова тумачимо у оквиру сатиричке и афористичке поетике дела. Однос енциклопедизма и сатире разматрамо полазећи од Фрајеве тезе да је „тема енциклопедијске пародије [...] ендемична у сатири“, коју у фикционалној прози повезујепре свега са анатомијом Апулеја, Раблеа и Свифта (Фрај 2007: 389). Други правац у разумевању овог односа отвара Бахтинова напомена о „актуелном публицистичком тону“ као одлици менипске сатире. У том смислу он наводи да Лукијанове сатире „представљају читаву енциклопедију његовог времена“ (Бахтин 2000: 113), будући да ступају у полемику са различитим идејним струјама епохе и уводе личности из савременог друштвеног и интелектуалног живота. У посебном потпоглављу енциклопедизам налазимо у оквиру прве штампане збирке песама. Коначно, у вези са *Кандором* испитујемо енциклопедијски наратив и интегративну функцију приповедања у обједињавању различитих дискурса. Овај аспект повезујемо са Бахтиновим запажањима о менипској традицији, нарочито о повезивању „филозофског универзализма“ и усмерености ка „коначним питањима“ са фантастиком и авантуром које имају „идејно-филозофски циљ“ и служе проверавању идеје. Из ове перспективе тумачење рационалистичког поретка знања отвара се и према тајни, откровењу, симболичком и езотеријском, дакле и према фантастичким, мистичним и религиозним елементатима. Као још једну карактеристику менипске традиције издвајамо укључивање „уметнутих жанрова (новеле, писма, ораторски иступи, симпозион и др.)“ и различитих стилских облика. Поједине облике доводимо у везу и са старијим књижевним традицијама, при чему као један од оријентира служи жанровски и терминолошки репертоар средњовековне књижевности који бележи Ђорђе Трифуновић: БЕСЕДА, РИТОРСКО (ПРЕПИРАТЕЉНО) СЛОВО, СЛОВО, ПЧЕЛА, ПРИТЧА (ПАРИМИЈА – ИЗРЕКА), ИЗРЕКЕ МЕАНДРОВЕ, ИЗРЕКЕ ФИЛОСОФА, ФЛОРИЛЕГИЈ, ГНОМОЛОГИЈ, ПОУЧЕНИЈЕ, ПАНАГИРИК, ХОМИЛИЈАР, ПИТАЊА И ОДГОВОРИ И ПОВЕСТ (Трифуновић 1990). Поређењем ових средњовековних књижевних облика са облицима заступљеним у корпусу испитујемо континуитете и преображаје старијих начина окупљања грађе у просветитељском контексту.

У посебном одељку природнонаучна, агрономска, географска, историјска, генеалошка, политичка, религијска, филозофска, етичка, језичка и практична знања испитујемо према заступљености, међусобним односима и месту које заузимају у поретку појединих дела. На основу установљених граница међу областима и њихове хијерархизације утврђујемо какав поредак знања успоставља одређена енциклопедистичка форма. Тиме поредак знања повезујемо и са просветитељским представама о његовој корисности, доступности и ширењу. Дискурзивну разнородност корпуса сагледавамо у смењивању и прожимању научног, популарнонаучног, есејистичког, реторичког, приповедног и поетског начина излагања, као и у њиховој дидактичкој и моралистичкој усмерености. Испитујемо и различита средства и поступке организације и посредовања знања, попут каталога, регистара, индекса, садржаја, табела, дигресија, цитата, примера, фуснота, коментара и унакрсних упућивања.

Поглавље о енциклопедизму у преводу усмерено је на промене текста и његове структуре у процесу преношења и преобликовања знања. Наиме, поређењем са страним предлошцима анализирамо избор, изостављање, допуњавање и прераспоређивање грађе, као и њено прилагођавање новој намени и читалачкој публици, у делима Орфелина (Keipert, 1990; Лазаревић Ди Ђакомо, 2016), Доситеја, Мушкатировића и Рајића. На пример, у Рајићевом

Цветнику (1802), у којем се укрштају компилација, превод и адаптација, однос према предлошку показује поступак културног посредовања. У тумачењу овог дела полазимо од разлике између енциклопедистичког модела Петера Лауренберга, чија се енциклопедичност „није [...] заснивала на систему, већ [...] на претензији на свеобухватност сазнања“ (Ивановић, 2018: 86), и Рајићевог избора грађе и њеног подређивања моралистичком поретку. Пажњу усмеравамо и на хијерархијску организацију грађе, на негативни избор, односно на оно што Рајић из изоставља, као и на преобликовање наслова и њихову функцију у новом поретку дела. У истом поглављу, између осталог, анализирамо и Максимовићево упућивање читаоца *Малог буквара за велику децу* на сопствени ранији превод Ајбеловог дела из 1784. године, као и преводе код Мушкатировића, као видове увођења и повезивања туђег у новом контексту. На основу наведеног испитујемо улогу превода и прерада у обликовању енциклопедизма у српској просветитељској књижевности и посредовању знања.

Завршно поглавље, синтетичког карактера, посвећено је поетици енциклопедизма, а заснивамо га на преиспитивању категорија успостављених у претходним деловима дисертације и резултатима анализе корпуса. У њему анализирамо функције различитих енциклопедистичких облика, начине на које њихова унутрашња логика обликује читаоца, начине обликовања и представљања знања и границе самог енциклопедизма. Поредак и повезаност знања тиме постају и средства усмеравања читања, односно простор знања успоставља се као систем веза кроз који се читалац може кретати. Ипак, овако постављено, питање рецепције разматрамо пре свега морфолошки: да ли структура појединих дела претпоставља континуирано читање или омогућава избор, прескакање, враћање и консултовање појединих делова независно од целине. У том контексту испитујемо и фрагментарност као један од начина остваривања енциклопедистичке тежње. Д’Аламбер сложеност поља знања представља метафором „огромног лавиринта“ (*this vast labyrinth*), а енциклопедијски систем као својеврсну „карту света“ (*a kind of world map*) која показује односе међу областима и „пут који непосредно води од једне до друге“ (*the road that leads directly from one to the other*), у којој су појединачни чланци засебне, обласне карте (*individual maps*) (d’Alembert, *Preliminary Discourse to the Encyclopedia*; *Discours préliminaire de l’Encyclopédie*, 1751). Простор знања тако се успоставља као целина чије се области разграничавају и међусобно повезују. Ова просторна представа знања отвара и питање његовог визуелног представљања. Засебно сагледавамо однос текста и слике и паратекстуалне елементе. Као упоредни пример узимамо француску Encyclopédie са корпусом илустрација. Завршни део овог поглавља посвећујемо границама енциклопедизма, односно утврђивању критеријума за његово разликовање од учености, информативности, дидактизма и тематског опсега. Питање граница је истовремено садржано у самом парадоксу енциклопедистичке тежње ка целини, која подразумева настојање да се неограничено поље знања смести унутар граница једног текста (Вест, на пример, енциклопедијску иронију одређује као напетост између тежње ка свеобухватности и свести о њеној неостваривости; West 2013: 482).

У закључном делу дисертације систематизујемо резултате истраживања и утврђујемо у којој мери они потврђују почетну хипотезу о енциклопедизму као обликотворном принципу који се остварује у различитим жанровима српске просветитељске књижевности. На основу анализе издвајамо критеријуме за препознавање и разликовање његових облика и одређујемо на које начине поступци избора, сабирања, уређивања и систематизације обликују целину знања и позицију субјекта знања.

Прелиминарни списак стручне литературе

Извори:

- СЛАВЕНО-СЕРБСКІЙ МАГАЗИНЪ ТО ЕСТЬ: СОБРАНІЕ РАЗНЫХЪ СОЧИНЕНІЙ И ПРЕВОДОВЪ, КЪ ПОЛЬЗѢ И УВЕСЕЛЕНІЮ СЛУЖАЩИХЪ. – Год. бр. 1 (1768).

– Въ Венеціи: Въ Типографїи Славено-Греческой благочестивой Димитрїя Ѳеодосїева, 1768.
- ВѢЧНЫЙ ТО ЕСТЬ ҒѺ НАЧАЛА ДО КОНЦА МІРА ТРАЮЩЇЙ КАЛЕНДАРЬ / написанъ Захарїемъ Орфеліномъ. – Въ … Вїеннѣ: при Іωсифѣ бл(а)городномъ ѡ Курцбекъ, 1783.
- ИСКУСНЫЙ ПОДРУМАРЬ / списанъ Захарїемъ Орфеліномъ. – Въ ... Віеннѣ: при Іωсифѣ бл(а)городномъ ω Курцбекъ, 1783.
- КРАТКОЄ НАПИСАНІЄ ҒѺ СПОКОЙНОЙ ЖИЗНИ / [отъ] Алексїа Везїлїча. – В’... Вїеннѣ: напечатанно при Íωсифѣ бл(а)городномъ отъ Курцбекъ восточномъ їллурїческомъ дворномъ тупографѣ, 1788.
- МАЛЇЙ БУКВАРЪ ЗА ВЕЛИКУ ДЕЦУ / издатъ, и сочиненъ Міхаилемъ Максімовичъ при высокославной дворной Іллvрической канцелларій дѣйствителнимъ дворнимъ Конципистомъ. – Въ Вѣннѣ: При Г. Стеф. отъ Новаковичъ, въ Славенно-Сербской, Валлахїиской и Восточнихъ Языковъ Привилег. Tvпографїй, 1792.
- ЦВѢТНИКЪ ВЪ ДВѢСТѢ И ДВАДЕСѦТЬ И ЧЕТЫРЕ ИЗБРАННЫХЪ ИСТОРЇѦХЪ НАСАЖДЕННЫЙ, И ИЗ ИСТОЧНИКҒѺВЪ І(ЗРА)ИЛЕВЫХЪ НАПОЕННЫЙ, ВЪ НЕМЪ ЖЕ КРИНЫ ОДѢОЛНЇЙ ПОРОКҒѺВЪ РАСУТЪ И ЦВѢТУТЪ: въ ползѫ и оукрашенїе всѣхъ любителей че(с)тности предложенъ 1793 / За 67 лѣто дарованныѧ жизни трудъ сйе въ благодаренеї Б(о)гу принесенъ Í. Р. - Въ Будинѣ градѣ: Печатано писмены Крал. Всеуч. Пешт., 1802.
- СОБРАНІЕ РАЗНЫХЪ НРАВОУЧИТЕЛНЫХЪ ВЕЩЕЙ ВЪ ПОЛЗУ И УВЕСЕЛЕНЇЕ Досїѳеемъ Обрадовичемъ. – Віеннѣ: При г. Стеф. Новаковичѣ, 1793.
- МЕЗИМАЦЪ Г. Досіѳеа Обрадовича: часть втора Собранїя разныхъ Нравоучителныхъ Вещей въ ползу и увеселенїе / по подлинному рукопису Пavломъ Соларичемъ изданъ. – У Будиму: Изъ Печатнѣ Кралѣв. Мадьар. Свеучилишца, 1818.
- ПРИЧТЕ ИЛИТИ ПО ПРОСТОМОУ ПОСЛОВИЦЕ ТѢМЖЕ СЕНТЕНЦЇЕ ИЛИТИ РѢЧЕНЇѦ / троудомъ и прилѣжанїемъ Íωанна Моушкатировичь... собрана. – У Бечу: при Íосифѣ благород. ω Коурцбекъ, 1787.
- АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА... ФVСІКА: ПРОСТЫМЪ ЯЗЫКОМЪ СПИСАНА ЗА РОДЪ СЛАВЕННО-СЕРБСКЇЙ. ЧАСТЬ 2. - ВЪ БУДИМѢ: ПИСМЕНЫ КРАЛЕВСКАГО УНЇВЕРСЇТЕТА, 1801.
- АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА... ФVСІКА: ПРОСТЫМЪ ЯЗЫКОМЪ СПИСАНА ЗА РОДЪ СЛАВЕННО-СЕРБСКЇЙ. ЧАСТЬ 2. - ВЪ БУДИМѢ: ПИСМЕНЫ КРАЛЕВСКАГО УНЇВЕРСЇТЕТА, 1802.
- АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА... ФVСІКА: ПРОСТЫМЪ ЯЗЫКОМЪ СПИСАНА ЗА РОДЪ СЛАВЕНО-СЕРБСКЇЙ. ЧАСТЬ 3. – ВЪ БУДИМѢ: ПИСМЕНЫ КРАЛЕВСКАГО УНЇВЕРСЇТЕТА, 1803.
- *КАНДОРЪ ИЛИ ОТКРОВЕНЇЕ ЕГVПЕТСКИХЪ ТАИНЪ* ОТЪ АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА… – Въ Будимѣ: Печатано писмены Славено-Сербскїя Печатни Кралевскаго Всеучилища Пештанскаго, 1800.

Литература:

- Албијанић, А. (1969). О народном језику Јована Мушкатировића. *Зборник за филологију и лингвистику, 12*, 53–72.
- Бахтин, М. М. (2000). *Проблеми поетике Достојевског* (М. Николић, прев.). Zepter Book World.
- Берић, В. Н. (1968). Неке језичке одлике „Епистолара“ Алексија Везилића. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, 11(1), 251–260.
- Berk, P. (2010). *Osnovi kulturne istorije* (M. Marković, prev.). Clio.
- Бјелаковић, И. (2017). Терминологија код Срба у 18. и 19. веку (математичка географија и картографија). Два пера.

- Благојевић, О. (1979). Економска мисао Срба у Угарској крајем XVIII и почетком XIX века. *Зборник за друштвене науке, 66*, 191–211.
- Blair, A. M. (2010). *Too much to know: Managing scholarly information before the modern age*. Yale University Press.
- Богдановић, Д. (1991). *Стара српска књижевност*. *Историја српске књижевности*. Досије; Научна књига.
- Бојић, Л. (1815). Іоаннъ Раичъ, славный исторїографъ Сербскїй. У *Памятникъ мужемъ у славено-сербскомъ книжеству славнымъ, въ жертву признателности и благодаренїя Лазаремъ Боичемъ* (Часть 1, стр. 3–16).
- Бошков, М. (1975). Из плана за другу свеску Орфелинова Магазина. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, 18*(1), 355–362.
- Бошков, М. (1977). Кантемирова сатира *На состояние света сего. К солнцу* у рукописним зборницима Јована Рајића. *Зборник Матице српске за славистику*, 13, 139–195.
- Бошков, М. (1979). Тип Орфелинова *Магазина* и руска периодика. *Зборник радова Института за стране језике и књижевности, 1*, 223–239.
- Бошков, М. (2011). Захарија Орфелин и књижевност руског просветитељства. У Б. Чалић (Прир.), *Захарија Орфелин* (стр. 383–388). Издавачки центар Матице српске.
- Брајовић, А. Ј., & Видосављевић, М. М. (2026). *Известија о учених делах* Захарије Орфелина – библиографски елементи у зачелном поглављу *Славеносрпског магазина*. *Читалиште, 48,* 60–67.
- Bragone, M. C. (2020). Fonti russe per l'abbecedario di Zaharija Orfelin (1767). *Ricerche Slavistiche*, 3(63), 7–26.
- Брковић, М. (2011). Доситејеве педагошке идеје сабране у *Собранију*. У *Доситеј и (српска) школа: Зборник радова* (стр. 53–74). Задужбина „Доситеј Обрадовић".
- Burke, P. (2000). *A social history of knowledge: From Gutenberg to Diderot*. Polity.
- Burke, P. (2012). *A social history of knowledge II: From the Encyclopédie to Wikipedia*. Polity.
- Burke, P. (2015). *What is the history of knowledge?* Polity.
- Веселинов, И. (1983). Библиотека Јована Рајића. *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 31(1), 113–131.
- Вукашиновић, В. (2008). Јован Рајић. У В. Вукашиновић, *Српско барокно богословље: библијско и светоотачинско богословље у Карловачкој митрополији XVIII века* (стр. 43–108). Издавачки фонд Српске православне цркве Архиепископије београдско-карловачке; Епархијски управни одбор Епархије жичке; Беседа.
- Вученов, Д. (1981). Михаило Максимовић и Радоје Домановић – две значајне појаве у развитку српске сатире. У *Трагом епохе реализма: Студије и огледи о епохи, стваоцима и историчарима* (стр. 179–189). Багдала.
- Гашовић, М., & Иштван, Е. (Прир.). (1963). *Јован Мушкатировић*. Сента: Раднички универзитет.
- Genette, G. (1997). *Paratexts: Thresholds of interpretation* (J. E. Lewin, Trans.). Cambridge University Press.
- Gilodi, R. (2021). Morphology and literature. *Enthymema, 29*, 51–66.
- Goeing, A. S., et al. (Eds.). (2013). *Collectors' knowledge: What is kept, what is discarded = Aufbewahren oder wegwerfen: Wie Sammler entscheiden*. Brill.
- Grafton, A. (1985). *The world of the polyhistors: Humanism and encyclopedism*. Central European History, 18(1), 31–47.
- Grafton, A. (1997). *The footnote: A curious history*. Harvard University Press.
- Grafton, A., Most, G. W., & Settis, S. (2010). *The classical tradition*. Harvard University Press.
- Грбић, Д. (2005). Поступак алегоризације у Рајићевој драми *Трагедија*. *Књижевна историја*, 37(127), 475–499.

- Грбић, Д. (2007). Јован Рајић: књижевноисторијски портрет. *Годишњак Филолошког факултета Универзитета у Београду*, 3, 91–158.
- Грбић, Д. (2008). Дух времена у делима Јована Рајића и Доситеја Обрадовића. У *Дело Доситеја Обрадовића*. Задужбина „Доситеј Обрадовић“.
- Грбић, Д. (2010). *Алегорије ученог пустинољубитеља: поступак алегоризације у опусу Јована Рајића*. Институт за књижевност и уметност.
- Грбић, Д. (2010). Жанрови у првим српским новинама *Сербскія повседневнія новины*. У В. Матовић (ур.), *Жанрови у српској периодици* (стр. 105–127). Институт за књижевност и уметност; Матица српска.
- Грбић, Д. (2011). Йован Раїч и Θеофан Прокоповичъ. *Українсько-сербський збірник "Украс"*, *1*(5), 26–42.
- Грбић, Д. (2011, 14. јануар). Прва збирка стихова. *Дневник*, 23.
- Грбић, Д. (2011, 28. јануар). Прва збирка пословица. *Дневник*, 22.
- Грбић, Д. (2012). Писање о чудима у првим српским новинама. У Т. Јовићевић (ур.), *Традиција просвећености и просвећивања у српској периодици* (стр. 79–91). Институт за књижевност и уметност.
- Грбић, Д. (Прир.). (2015). *Атанасије Стојковић. Јоаким Вујић*. Издавачки центар Матице српске.
- Грбић, Д. (2015). О славним женами и васпитању девојака у епохи просветитељства. У М. Ломпар & М. Алексић (ур.), *Зборник у част Радивоја Микића* (стр. 65–78). Филолошки факултет Универзитета у Београду.
- Грбић, Д. (2015). У хладном норду прослављени Стојковић. У А. Стојковић, *Јоаким Вујић* (стр. 9–24). Издавачки центар Матице српске.
- Грбић, Д. (2015). „Шари аеростатически јесу оне машине дивне!" – или о усхићењу Атанасија Стојковића ваздушним куглама. *Доситејев врт, 3*. Задужбина „Доситеј Обрадовић“.
- Грбић, Д. (2016). Рецепција средњег века у српској литератури просветитељства. У В. Симић, И. Борозан, & Л. Мереник (ур.), *Византијско наслеђе и српска уметност* (књ. 3, *Замишљање прошлости и рецепција средњег века у српској уметности 18. и 19. века*, стр. 59–67). Српски комитет за византологију; Службени гласник; Византолошки институт САНУ.
- Грбић, Д. (2017). Лек против неправде Доктора Самоука. У Т. Јовановић, Д. Грбић и М. Д. Стефановић (Прир.), *Јеротеј Рачанин, Јован Рајић, Михаило Максимовић* (стр. 79–94). Издавачки центар Матице српске.
- Грбић, Д. А. (2024). „Одговор(и) на питања: шта је просвећеност и шта значи просвећивати (данас)?". *Доситејев врт: Годишњак Задужбине „Доситеј Обрадовић"*, 12, 103–110.
- Грдинић, Н. (2013). *О Доситеју Обрадовићу*. Завод за културу Војводине; Друштво за проучавање XVIII века.
- Грдинић, Н. (Ур.). (2021). *Encyclopedia Dositheana*. Културни центар Војводине „Милош Црњански“.
- Грдинић, Н. (2024). *Захарија Орфелин*. Прометеј.
- d'Alembert, J. le R. (1751). Preliminary discourse. У D. Diderot & J. le R. d'Alembert (Eds.), *The Encyclopedia of Diderot & d'Alembert collaborative translation project*. University of Michigan Library.
- d'Alembert, J. le R. (1995). *Preliminary discourse to the Encyclopedia of Diderot* (R. N. Schwab, Trans.). University of Chicago Press.
- Дамјанов, С. (2003). Ars poetica српског класицизма у европском контексту (18. и 19. век). *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 51(3), 595–601.
- Дамјанов, С. (2012). Предговор антологији српског класицистичког песништва. *Нова читања традиције 1–3* (стр. 51–59). Службени гласник.

- Darnton, R. (1984). Philosophers trim the tree of knowledge: The epistemological strategy of the *Encyclopédie*. In *The great cat massacre and other episodes in French cultural history* (pp. 191–213). Basic Books.
- Декарт, Р. (1989). *Страсти душе* (М. Тасић, прев. и поговор). Модерна.
- Денић, Ч. (1996). Поглед на дела Јована Рајића. *Зборник Матице српске за историју*, 54, 39–85.
- Деретић, Ј. (1973). Славеносербски списатељ Атанасије Стојковић. У *Аристид и Наталија ; Фисика: [фрагменти]* (стр. 227–244). Српска књижевна задруга.
- Деретић, Ј. (1989). *Поетика просвећивања: књижевност и наука у делу Доситеја Обрадовића*. Књижевне новине.
- Деретић, Ј. (1983). *Историја српске књижевности*. Нолит.
- Деретић, Ј. (2007). *Огледи о српској књижевности*. Академска књига.
- Деретић, Ј. (2016). *Доситеј и његово доба*. Sezam Book.
- Деретић, Ј. (2017). О издавању и претплатницима Рајићеве Историје. У Т. Јовановић, Д. Грбић и М. Д. Стефановић (Прир.), *Јеротеј Рачанин, Јован Рајић, Михаило Максимовић* (стр. 211–213). Издавачки центар Матице српске.
- Десница, В. (2010). Један поглед на личност Доситејеву. У М. Д. Стефановић (Прир.), *Доситеј Обрадовић* (стр. 431–434). Издавачки центар Матице српске.
- Diderot, D. (1755). Encyclopedia. У D. Diderot & J. le R. d'Alembert (Eds.), *The Encyclopedia of Diderot & d'Alembert collaborative translation project*. University of Michigan Library.
- Dierse, U. (1977). *Enzyklopädie, zur Geschichte eines philosophischen und wissenschaftstheoretischen Begriffs*. Bouvier Verlag Herbert Grundmann.
- Donato, C., & Lüsebrink, H.-J. (Eds.). (2021). *Translation and transfer of knowledge in encyclopedic compilations, 1680–1830*. University of Toronto Press.
- Драгићевић, Р. М. (2017). Први српски буквари до *Првог српског буквара. Књижевност и језик, 64*(1–2), 67–76.
- Драгићевић, Р. (2018). Почеци штампане српске ћириличне лексикографије: Орфелинов речник из 1766. године. *Предавања, 7,* 141–150.
- Дурковић-Јакшић, Љ. (1976). Орфелинова библиотека. *Библиотекар, 28*(3/4), 433–440.
- Ђорђевић, С. (2011). Пословица од практичне мудрости до слике „народног разума и карактера". У Ј. Мушкатировић, *Причте илити по простому пословице тјемже сентенције илити рјеченија* (стр. 109–122). Матица српска; Институт за књижевност и уметност.
- Ераковић, Р. Љ. (2009). *Скице рубних простора књижевног наслеђа*. Службени гласник.
- Ераковић, Р. Љ. (2015). Алексије Везилић: скице за портрет српског интелектуалца на размеђи 18. и 19. века. У З. Несторовић (Прир.), *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (стр. 289–297). Издавачки центар Матице српске.
- Ерчић, В. (1974). *Историјска драма у Срба од 1736. до 1860*. Институт за књижевност и уметност.
- Ерчић, В. (1980). *Мануил (Михаил) Козачински и његова Траедокомедија*. Београд: Институт за књижевност и уметност; Матица српска; Српско народно позориште.
- Eco, U. (2014). *From the tree to the labyrinth: Historical studies on the sign and interpretation* (A. Oldcorn, Trans.). Harvard University Press.
- Жирмунски, В. (1970). Задаци поетике. У *Поетика руског формализма*. Просвета.
- Живковић, Д. (Ур.). (1985). *Речник књижевних термина*. Нолит.
- Zedelmaier, H. (2007). Facilitas inveniendi: The alphabetical index as a knowledge management tool. *The Indexer, 25*(4), 235–242.
- Зелена-Љацка, В. (1974). Јован Мушкатировић и Вук Стефановић Караџић. *Зборник за славистику, 6*, 147–155.

- Зелени, В. (1970). Извори Мушкатировићевих пословица. *Зборник Матице српске за књижевност и језик, 18*(3), 497–520.
- Ивановић, А. Б. (2018). Рајићев *Цветник* и Лауремберегова *Acerra philologica*: Између пансофистичке енциклопедије и средњовековног зборника. *Доситејев врт*, *6*, 79–95.
- Ивановић, Р. (2014). Проучавање дела Алексија Везилића у српској науци о књижевности. У Р. Ивановић, *Зачарани круг: (историја, стварност, уметност): књижевне студије и огледи* (стр. 101–120). Змај.
- Јаварек, В. (1978). Огледи преведени с енглеског у *Собранију* Доситеја Обрадовића. *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, *26*(3), 471–488.
- Јањић, М. С. (2016). *Прво̀је учение* Захарије Орфелина и његово место у српској културној историји. *Јужнословенски филолог, 72*(3–4), 159–175.
- Jakobson, R. (1978). *Ogledi iz poetike*. Beograd: Prosveta.
- Juvan, M. (2013). *Intertekstualnost*. Akademska knjiga.
- Јовановић, В. С. (2015). Гаврило Стефановић Венцловић (одломак). У З. Несторовић (Прир.), *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (стр. 139–148). Издавачки центар Матице српске.
- Јовановић, Т. (1997). Рајићево *Мореплаваније* као тип путописа. У М. Фрајнд (ур.), *Јован Рајић: живот и дело* (стр. 177–187). Институт за књижевност и уметност.
- Јовићевић, Т. (2009). Доситеј, „човек од пера“ европске просвећености. У *Место приповетке у српској књижевности; Доситеј Обрадовић и Европа* (Књ. 2, стр. 441–448). Међународни славистички центар на Филолошком факултету.
- Јовићевић, Т. (Ур.). (2012). *Традиција просвећености и просвећивања у српској периодици*. Институт за књижевност и уметност.
- Кајперт, Х. (1990). Колико је добро преводио Доситеј Обрадовић? *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 19(2), 391–402.
- Касирер, Е. (2003). *Филозофија просветитељства* (Д. Н. Баста, прев.). Гутенбергова галаксија.
- Katz, E. (1968). Chamfort. *Yale French Studies, 40*, 32–46.
- Keipert, H. (1987). Cellarius in Russland. *Russian Linguistics, 11*(3), 297–317.
- Keipert, H. (1990). *Die Deutsche Quelle des „Iskusni podrumar" von Zaharija Orfelin*. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, 33*, 203–215.
- Kelley, D. R. (2002). *The descent of ideas: The history of intellectual history*. Ashgate.
- Kenny, N. (1991). *The palace of secrets: Béroalde de Verville and Renaissance conceptions of knowledge*. Clarendon Press.
- Кириловић, Д. (1952). Предговор. У З. Орфелин, *Зрцало науке* (стр. 5–33). Нови Сад: Матица српска.
- Ковијанић, Р. (1973). Јован Мушкатировић. У Р. Ковијанић, *Српски писци у Братислави и Модри XVIII века* (стр. 95–104). Матица српска.
- Коен, Р. С. (1962). *Историја западноевропске књижевности* (Д. Марковић, прев.). Веселин Маслеша.
- Компањон, А. (2001). *Демон теорије* (М. Козић, В. Капор и Б. Ракић, прев.). Светови.
- König, J., & Woolf, G. (Eds.). (2013). Encyclopaedism from antiquity to the Renaissance. Cambridge University Press.
- Костић, М. (1921). Непозната дела Захарије Орфелина. *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, 1*(1), 86–92.
- Костић, М. (1922). *Проповеди Јована Рајића: студија о политичкој цензури српских књига у XVIII веку*. Српска манастирска штампарија.
- Костић, М. (1930). Одјеци Ајблове књиге против папства међу Србима. *Годишњак Скопског Филозофског факултета, 1*, 62–71.
- Костић, М. (1952). *Доситеј Обрадовић у историјској перспективи XVIII и XIX века*. Београд: Научна књига.

- Костић, М. (1953). Михаило Максимовић, сатиричар нашег друштва XVIII века. *Зборник Матице српске за књижевност и језик, 1*, 62–71.
- Костић, М. (2010). *Западноевропска културно-историјска раскршћа Срба у XVIII веку*. СКД Просвјета.
- Костић, М. (2017). О Рајићевом односу према Доситеју. У Т. Јовановић, Д. Грбић и М. Д. Стефановић (Прир.), *Јеротеј Рачанин, Јован Рајић, Михаило Максимовић* (стр. 215–218). Издавачки центар Матице српске.
- Костић, С. К. (1973). Орфелин и терезијанске школске реформе. *Зборник Матице српске за књижевност, 21*(2), 219–235.
- Котарчић, Љ. (1983). Библиотека Захарије Орфелина и њена историјска судбина. *Библиотекар, 35*(2/3), 5–18.
- Купрешанин, В. (1949). *Мали буквар за велику децу* (1792), прво српско хумористичко дело. *Словенско братство, 3*(1–2), 72–74.
- Курцијус, Е. Р. (1996). *Европска књижевност и латински средњи век*. Српска књижевна задруга.
- Лазић, К. Б. (1990). *Библиографија Доситеја Обрадовића: књиге: 1783–1988*. Народна библиотека Србије.
- Лазаревић Ди Ђакомо, П. (2016). Српски „подрумари“: Контекст и изворници. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 45(2), 149–158.
- Ласек, А. (2004/2005). Мотив зле жене у српском класицизму: у публицистичким списима Алексија Везилића, Михајла Максимовића и Јована Стерије Поповића. *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 51(3), 511–526.
- Lauremberg, P. (1637). *Acerra philologica*. Johann Hallerford.
- Lauremberg, P. (1688). *Neue und vermehrte Acerra philologica*. Johann Adam Plener.
- Лауер, Р. (1987–1988). Народна и уметничка поетика у српском епском песништву: Јован Рајић, Сима Милутиновић Сарајлија, Његош Поповић. *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 53–54(1–4), 31–44.
- Leinkauf, T. (1993). *Mundus combinatus: Studien zur Struktur der barocken Universalwissenschaft am Beispiel Athanasius Kircher SJ (1602–1680)*. Akademie Verlag.
- Levine, C. (2015). *Forms: Whole, Rhythm, Hierarchy, Network*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Лесковац, М. (2010). Пред Доситејем. У М. Д. Стефановић (Прир.), *Доситеј Обрадовић* (стр. 445–448). Издавачки центар Матице српске.
- Ломпар, М., & Несторовић, З. (2009). *Српска књижевност XVIII и XIX века: барок, просвећеност, класицизам, предромантизам: хрестоматија* (Књ. 1, 3. допуњено изд.). Чигоја штампа.
- Ломпар, М. (2000). Дух просвећености у српској аутобиографији. У П. Пијановић (Ур.), *Живот и дело Доситеја Обрадовића: Зборник радова са научног скупа Српске академије наука и уметности* (стр. 429–434). Завод за уџбенике и наставна средства.
- Ломпар, М. (2017). *Полихисторска истраживања*. Catena Mundi.
- Максимовић, Г. (2009). Дијалектичко-сентиментална проза: Доситеј Обрадовић, Михаило Максимовић, Милован Видаковић. У П. Кољић и Г. Максимовић (Прир.), *Тријумф смијеха: Комично у српској умјетничкој прози од Доситеја Обрадовића до Петра Кочића* (стр. 85–92). Просвета.
- Манојловић, Т. (2010). Романтично пролеће Доситија Обрадовића. У М. Д. Стефановић (Прир.), *Доситеј Обрадовић* (стр. 435–444). Издавачки центар Матице српске.
- Manuel, F. E., & Manuel, F. P. (1997). *Utopian thought in the Western world*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Матић, С. (1960). Вук и Мушкатировић. *Зборник Матице српске за књижевност и језик, 8*(8), 219–222.
- Маринковић, Б. (1973). *Bibliographia orpheliniana*. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, 16*(2), 859–896.

- Маринковић, Б. (1975). *Bibliographia orpheliniana (II). Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, 18*(2), 805–835.
- Маринковић, Б. (1975). Литература о српским писцима XVIII столећа: Досадашњи резултати истраживања о Михаилу Максимовићу, првом сатиричком писцу код Срба у XVIII столећу. *Зборник за историју*, 12, 214–216.
- Маринковић, Б. (2008). Јован Мушкатировић – будитељ грађанске свести код Срба у XVIII столећу. У Б. Маринковић, *Заборављени братственици по перу* (7–29). Службени гласник.
- Маринковић, Б. (2008). Друштвено-политичка ангажованост првог нашег сатиричара XVIII столећа. У *Заборављени братственици по перу* (31–38). Службени гласник.
- Маринковић, Б. (2008). О Алексију Везилићу. У Б. Маринковић, *Заборављени братственици по перу* (39–51). Службени гласник.
- Маринковић, Б. (2009). *Трагом Доситеја*. Службени гласник.
- Марић, И. (2024). Атанасије Стојковић – први српски историчар физике. *Флогистон / Phlogiston: часопис за историју науке, 32*, 41–61.
- Марић, И. (2025). Атанасије Стојковић о Кантовој филозофији. *Зборник Матице српске за класичне студије, 27*, 207–220.
- Медаковић, Д. (1968). Захарија Орфелин. У *Српски сликари XVIII–XX века* (стр. 29–41). Матица српска.
- Mendelson, E. (1976). Encyclopedic narrative: From Dante to Pynchon. *MLN, 91*(6), 1267–1275.
- Менделсон, М. (2024). *О просвећивању народа*. Академска књига; Институт за филозофију и друштвену теорију.
- Михајловић, В. (1975). Порекло презимена Алексија Везилића. *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 23(1), 175–178.
- Микић, Р. (2024). *Огледи из књижевне морфологије*. Албатрос Плус.
- Michel, P. (2013). Getilgtes Wissen. Gotthard Heideggers Überarbeitung der *Acerra philologica*. У *Collectors' knowledge: What is kept, what is discarded*. Brill.
- Милановић, А. (2001). Стилистичка беседа на народном језику. *Рачански зборник*, 6, 9–25.
- Миловановић, Ч. (1981). Мишљења о изворима и књижевном поступку Гаврила Стефановића Венцловића. Зборник *Матице српске за књижевност и језик*, 29(1), 27–42.
- Младеновић, А. (1964). *О народном језику Јована Рајића*. Матица српска.
- Morgan, T. (2013). Encyclopaedias of virtue? Collections of sayings and stories about wise men in Greek. In J. König & G. Woolf (Eds.), *Encyclopaedism from antiquity to the Renaissance* (pp. 108–128). Cambridge University Press.
- Moretti, F. (2007). *Graphs, Maps, Trees: Abstract Models for Literary History*. London; New York: Verso.
- Mortier, R. (1968). The "philosophes" and public education. *Yale French Studies, 40*, 62–76.
- Настасић, Л. С. (2022). Михаило Максимовић, први српски сатиричар: *Мали буквар за велику децу*. *Зборник за језике и књижевности Филозофског факултета у Новом Саду*, 12(12), 147–158.
- Nehring, W. (1885). *Ein slaveno-serbisches Festgedicht von Zacharias Orfelin*. *Archiv für slavische Philologie, 8*, 537–547.
- Несторовић, З. (2015). Доситејев савременик, Вуков претеча: Јован Мушкатировић. У З. Несторовић (Прир.), *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (стр. 299–307). Издавачки центар Матице српске.
- Несторовић, З. (2015). Неспокојни дух „песника спокоја": Алексије Везилић. У З. Несторовић (Прир.), *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (стр. 151–159). Издавачки центар Матице српске.

- Несторовић, З. (2015). Стефанов син, Кипријанов ученик: „Многогрешни јеромонах Гаврил Рачанин“. У З. Несторовић (Прир.), *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (стр. 11–28). Издавачки центар Матице српске.
- Николић, Н. (2009). Просвећеност: основни појмови. *Свет речи*, *(27–28).*
- Николић, Н. (2010). Доситеј, Србија и Камчатка или О просвећеном национализму. У *Меандри просвећености: Неколико лица српске књижевности XVIII и XIX века* (стр. 89–106). Службени гласник.
- Николић, Н. (2010). Орфелин: недовршена модерност. У *Меандри просвећености: Неколико лица српске књижевности XVIII и XIX века* (стр. 19–76). Службени гласник.
- Николић, Н. (2010). Природа енциклопедичности романа Милована Видаковића: на примеру романа *Велимир и Босиљка*. У *Меандри просвећености: Неколико лица српске књижевности XVIII и XIX века* (стр. 107–114). Службени гласник.
- Николић, Н. (2010). Програми просвећености Захарије Орфелина и Доситеја Обрадовића. У *Меандри просвећености: Неколико лица српске књижевности XVIII и XIX века* (стр. 77–88). Службени гласник.
- Николић, Н. (2015). „Праву историју последњег рата у шали описати”: *Бој змаја са орлови* Јована Рајића. У Д. Бошковић и Ч. Николић (ур.), *Српски језик, књижевност, уметност: Зборник радова са IX међународног научног скупа* (књ. 2, *Рат и књижевност*, стр. 177–185). Филолошко-уметнички факултет.
- Огњеновић, Ј. (2024). Рефлекси Волтерове поетике у прози Атанасија Стојковића. *Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu / The Journal for Languages and Literatures of the Faculty of Philosophy in Novi Sad, 14*(14), 25–38.
- Остојић, Т. (1901). *Чарање и врачање у XVIII веку*. Караџић, 3(8–9), 157–158.
- Остојић, Т. (1908). О аутору и узору *Славено-сербског магазина* од 1768 год. У *Jagić-Festschrift: зборник у славу Ватрослава Јагића* (стр. 681–690). Berlin: Weidmannsche Buchhandlung.
- Остојић, Т. (1923). *Захарија Орфелин: живот и рад му*. Српска краљевска академија наука и уметности.
- Павић, М. (1958). Два прилога о Доситејевом *Собранију*. *Ковчежић: прилози и грађа о Доситеју и Вуку*, *1*, 130–136.
- Павић, М. (1972). *Гаврил Стефановић Венцловић*. Српска књижевна задруга.
- Павић, М. (Прир.). (1973). *Јован Мушкатировић*. Нолит. (444–470).
- Павић, М. (1979). *Историја српске књижевности класицизма и предромантизма: класицизам*. Нолит.
- Панковић, Д. (1976). Захарија Орфелин као библиограф. *Библиотекар, 28*(3/4), 441–450.
- Пантић, М. (1960). Штампар старих српских књига Димитрије Теодосије. *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, 26*(3/4), 206–235.
- Петровић, И. (2003). Приповест о Алексију Везилићу. У И. Петровић, *Керски именослов* (стр. 100–124).
- Поповић, П. (1912). О изворима „Славено-сербског магазина” од 1768. У *Нова књижевност: Књ. 1. Од Доситеја до Вука и Стерије.* Завод за уџбенике и наставна средства, 23–31.
- Поповић, П. (2000). О *Собранију* Доситија Обрадовића. У *Нова књижевност: Књ. 1. Од Доситеја до Вука и Стерије.* Завод за уџбенике и наставна средства, 69–181.
- Поповић, П. (2000). О грчком преводу Доситејева *Живота* и румунском преводу *Собранија*. У *Нова књижевност: Књ. 1. Од Доситеја до Вука и Стерије.* Завод за уџбенике и наставна средства, 57–59.
- Поповић, П. (2000). *Цветник* Јована Рајића. У *Нова књижевност: Књ. 1. Од Доситеја до Вука и Стерије.* Завод за уџбенике и наставна средства, 5–22.
- Porter, C. A. (1968). Life in Restif country. *Yale French Studies, 40*, 103–117.

- Пот, И. (1993). Збирка пословица Јована Мушкатировића, његов буњевачки предложак и њихови мађарски извори. У И. Пот, *Српско-мађарски културни односи у XIX веку* (стр. 21–32). Вукова задужбина; Матица српска.
- Prop, V. (2012). *Morfologija bajke*. XX vek.
- Радојчић, Н. (1952). *Српски историчар Јован Рајић*. Научна књига.
- Радонић, Ј. (1953). *Атанасије Стојковић (1773–1832)*. Српска академија наука.
- Радонић, Ј. (1909). Јован Скерлић, Јован Мушкатировић. *Летопис Матице српске, 256*(4), 63–66.
- Ристовић, Н. (2006). Незапажена сатирична дела међу рукописима Јована Рајића: две песме на латинском језику. У *Реч: морфолошки, синтаксички, семантички и формални аспекти у српском језику; Хумористичка и сатирична традиција у српској књижевности* (књ. 2, стр. 151–162). Међународни славистички центар.
- Ристовић, Н. (2007). Рад Јована Рајића на превођењу античких књижевних термина. *Примењена лингвистика*, 8, 134–145.
- Ристовић, Н. (2010). Други вид просветитељства Јована Рајића: класицистички и пијетистички концепт наставе реторике у Покрово-Богородичиној школи. *Књижевна историја*, 42(142), 425–451.
- Ристовић, Н. (2010). *Трагедија* Јована Рајића и наслеђе античке драме у нововековним школским латинским поетикама. *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 58(1), 53–66.
- Rosenberger, V. (Ed.). (2011). *Die Acerra philologica: Ein frühneuzeitliches Nachschlagewerk zur Antike*. Steiner.
- Руварац, Д. (1901). *Архимандрит Јован Рајић: 1726–1801*. Српска манастирска штампарија.
- Руварац, Д. (1910). Прилози за историју српске књижевности: допуна биографији и библиографији Алексија Везилина. *Бранково коло*, 16(10), 156–158.
- Руварац, Д. (1924). Прва штампана латинска граматика за Србе. *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, 4*(1/2), 155–176.
- Савковић, Н. (2011). Алексије Везилић. У Н. Савковић, *Књижевно-историјске основе о српској књижевности у XVIII столећу: од Рајића до Стерије II* (стр. 159–162). Завод за културу Војводине.
- Самарџић, Р. (1976). Јован Рајић. У *Писци српске историје* (књ. 1, стр. 29–76). Просвета.
- Selcer, D. (2010). *Philosophy and the book: Early modern figures of material inscription*. Continuum.
- Скерлић, Ј. (1923). Гаврило Стефановић Венцловић. У Српска књижевност у XVIII веку (стр. 168–172). Напредак.
- Скерлић, Ј. (1923). *Српска књижевност у XVIII веку*. Напредак.
- Скерлић, Ј. (1966). Алексије Везилић. У Ј. Скерлић, *Српска књижевност у XVIII веку* (стр. 368–374). Просвета.
- Скерлић, Ј. (2000). Јован Мушкатировић. У *Писци и књиге* (књ. 3, стр. 45–67). Завод за уџбенике и наставна средства.
- Стајић, В. (1937). Јован Мушкатировић: од 1769–1787. *Гласник Историјског друштва у Новом Саду, 10*(3–4), 413–420.
- Станојевић, П. (1981). *Бој змаја с орлови* Јована Рајића у књижевноисторијском контексту. *Књижевна историја*, 14(53), 91–99.
- Старобински, Ж. (1991). *Жан-Жак Русо: прозирност и препрека и седам огледа о Русоу* (И. Димић, прев.). Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Старобински, Ж. (2014). *Од бољке и лек: критика и оправдање притворности у веку просвећености* (Т. Ђурин, прев.). Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Starobinski, J. (1968). Reflections on some symbols of the revolution. *Yale French Studies, 40*, 47–61.

- Стефановић Бановић, М. (2017). Пионирски рад Гаврила Стефановића Венцловића на преношењу хришћанске традиције на народни језик. *Гласник Етнографског института САНУ*, 65(2), 353–367.
- Стефановић, М. Д. (2007). Захарија Орфелин и књига. У *Библиотека српске књижевности* (стр. 147–156). Чигоја штампа.
- Стефановић, М. Д. (2007). Напомене. У Д. Обрадовић, *Собраније разних наравоучителних вештеј* (стр. 269–286). Задужбина „Доситеј Обрадовић".
- Стефановић, М. Д. (2007). Песме Јована Рајића у рукописним песмарицама. У *Библиотека српске књижевности* (стр. 95–108). Београд: Учитељски факултет.
- Стефановић, М. Д. (2007). Појам комичног у српској књижевности XVIII столећа. *Библиотека српске књижевности*, 235–247.
- Стефановић, М. Д. (2007). Сатира у српској књижевности XVIII столећа. *Библиотека српске књижевности*, 219–233.
- Стефановић, М. Д. (2008). Први еп у српској књижевности као пародија јуначког епа. У М. Д. Стефановић (прир.), *Бој змаја са орлови* (стр. 109–126). Службени гласник.
- Стефановић, М. Д. (2009). *Лексикон српског просветитељства*. Службени гласник.
- Стефановић, М. Д. (2009). Прва сатира у српској књижевности. У *Мали буквар за велику децу* (стр. 85–118). Службени гласник.
- Стефановић, М. Д. (2010). Венецијански плес Доситејеве речи. У М. Д. Стефановић (Прир.), *Доситеј Обрадовић* (стр. 7–23). Издавачки центар Матице српске.
- Стефановић, М. Д. (2011). Жива традиција српске лирике. У А. Везилић, *Краткоје написаније о спокојној жизни* (стр. 199–221). Службени гласник.
- Стефановић, М. Д. (2024). *Увод у српско просветитељство: Предговор као поетика*. Архив Војводине; Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Stewart, P. (1968). The child comes of age. *Yale French Studies, 40*, 134–141.
- Стојановић, М. В. (1960). Античко наслеђе у *Собранију* Доситеја Обрадовића. *Жива антика*, *10*(1–2), 303–319.
- Стојановић, М. В. (1989). Анегдотска поглавља у *Собранију*. *Градина: часопис за књижевност, уметност и друштвена питања*, *26*(9–10), 41–59.
- Стојковић, А. (2023). *Кандор или Откровење египатских тајни* (2. измењено изд.). Градска библиотека „Атанасије Стојковић".
- Суботић, Љ. (2009). О једном српском еквиваленту античког имена Енглеске (запис с почетка 19. века). *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, 52*(2), 27–36.
- Showalter, E., Jr. (1968). Money matters and early novels. *Yale French Studies, 40*, 118–133.
- Schmidt-Biggemann, W. (1983). *Topica universalis: Eine Modellgeschichte humanistischer und barocker Wissenschaft*. Felix Meiner Verlag.
- Schock, F. (Ed.). (2012). *Polyhistorismus und Buntschriftstellerei: Populäre Wissensformen und Wissenskultur in der Frühen Neuzeit*. De Gruyter.
- Толстаја, С. М. (2004). О лингвистических воззрениях Йована Раича. *Славянский вестник*, 2, 376–385.
- Ћирковић, С. (2002). Јован Рајић и почеци модерне историографије код Срба. У *Историја словенских народа* (део 1, стр. VII–XXXIV). Нови Сад: Матица српска; Орфеус.
- Fin, M. (2012). I Pervye Načatki Latinskago Jazyka di Zaharija Orfelin. У G. Cocco, C. Conterno, & M. Fin (Ур.), *Carte d'occasione 5* (стр. 205–228). Unipress.
- Фин, М. (2014). *Орфелинов Славено-сербски магазин и венецијанска периодика XVIII века*. Зборник Матице српске за славистику, 86, 185–202.
- Fischer, W. (2007). *Dositej Obradović als bürgerlicher Kulturheld: zur Formierung eines serbischen bürgerlichen Selbstbildes durch literarische Kommunikation: 1783–1845*. Frankfurt am Main: P. Lang.
- Flaker, A. (1986). *Stilske formacije*. Sveučilišna naklada Liber.

- Флашар, М. (1957). Antike Götter in *Des Drachen Kampf mit den Adlern*. *Živa antika*, 7(2), 193–203.
- Форишковић, А. (1970). Десет писама Јована Мушкатировића. *Зборник Матице српске за књижевност и језик, 18*(2), 354–362.
- Фрај, Н. (2007). *Анатомија критике: Четири есеја* (Г. Раичевић, прев.). Нови Сад: Orpheus; Београд: Нолит.
- Фрајнд, М. (ур.). (1997). *Јован Рајић: живот и дело*. Институт за књижевност и уметност.
- Фуко, М. (1998). *Археологија знања* (М. Козомара, прев.). Плато; Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Harvey, G. R. (1968). The road to Rousseau's *Discours sur l'inégalité*. *Yale French Studies, 40*, 18–31.
- *Homo universalis Атанасије Стојковић (1773–1832): тематски зборник*. (2026). Матица српска.
- Considine, J. (2008). *Dictionaries in early modern Europe: Lexicography and the making of heritage*. Cambridge University Press.
- Cranley, R. (1968). Rousseau as a critic of society. *Yale French Studies, 40*, 5–17.
- Чајкановић, В. (1914). О грчким и римским изворима Доситејеве збирке басана. *Годишњица Николе Чупића, 33*, 91–131.
- Чалић, Б. (2023). *У сазвежђу Орфелина*. Просвјета.
- Чурчић, Л. (1988). Једна просветитељска књижица Јована Мушкатировића на мађарском језику и њен превод за Србе. У *Српске књиге и српски писци XVIII века* (стр. 301–322). Књижевна заједница Новог Сада.
- Чурчић, Л. (1988). Још о *Кратком написанију о спокојној жизни* Алексија Везилића из 1788. године. У Л. Чурчић, *Српске књиге и српски писци XVIII века* (стр. 255–256). Књижевна заједница Новог Сада.
- Чурчић, Л. (1988). О раду Алексија Везилића на песничком зборнику *Краткоје написаније о спокојној жизни*. У Л. Чурчић, *Српске књиге и српски писци XVIII века* (стр. 248–254). Књижевна заједница Новог Сада.
- Чурчић, Л. (2002). *Књига о Захарији Орфелину* (Б. Чалић, прир.). Српско културно друштво „Просвјета".
- Чурчић, Л. (2006). *Исходи и стазе српских књига 18. века* (Д. Грбић, прир.). Библиотека Матице српске.
- Шаулић, А. (2015). Јован Мушкатировић – први скупљач српских народних пословица. У З. Несторовић (Прир.), *Гаврил Стефановић Венцловић, Алексије Везилић, Јован Мушкатировић* (стр. 285–298). Издавачки центар Матице српске.
- *Зборник радова научног скупа Јован Рајић – историчар, песник и црквени великодостојник* (2002). Српска академија наука и уметности, Огранак; Епархија бачка; Платонеум; Архив Војводине.
- Шмаус, А. (2005). Политички моменат у Доситејевим *Баснама*. У Н. Грдинић (Прир.), *Доситеј Обрадовић 'Дела'*. Издавачка кућа „Драганић", Библиотека града Београда.
- Yeo, R. (1991). Reading encyclopaedias: Science and the organization of knowledge in British dictionaries of arts and sciences, 1730–1850. *Isis*, 82(1), 24–49.
- Yeo, R. (2001). *Encyclopaedic visions: Scientific dictionaries and Enlightenment culture*. Cambridge University Press.
- West, W. N. (2002). *Theatres and encyclopedias in early modern Europe*. Cambridge University Press.
- West, W. N. (2013). Irony and encyclopaedic writing before (and after) the Enlightenment. In J. König & G. Woolf (Eds.), *Encyclopaedism from antiquity to the Renaissance* (pp. 482–504). Cambridge University Press.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

Пријава теме докторске дисертације – **БИОБИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА**

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
Софија Вујчић

Број досијеа:
2018/30021

Радни наслов теме докторске дисертације

Облици енциклопедизма у српској књижевности епохе просветитељства

Биографија кандидата

Софија Вујчић рођена је 31. маја 1994. године у Ужицу. Основне академске студије на Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима Филолошког факултета Универзитета у Београду, на студијском програму Српска књижевност и језик, завршила је 2017. године, одбранивши дипломски рад „Мит и религија у збирци *Светли и тамни празници* Миодрага Павловића“, уз Похвалу Филолошког факултета за изузетан успех. На истом факултету 2018. године завршила је мастер академске студије, одбранивши мастер рад „Слика непросвећеног владара – *Особита грађа за Српску историју нашега времена* Вука Стефановића Караџића и *Іоакима Вуича Славено-Сербскаго списателя Животоописаніе и чрезвичайна нѣгова приключенія* Јоакима Вујића“. Похађала је и двојни мастер програм *Cultural and Intellectual History between East and West* на Филозофском факултету Универзитета у Келну и студије културологије на Факултету хуманистичких наука Националног истраживачког универзитета „Висока школа економије“ (НИУ ВШЭ) у Москви, а студије на оба универзитета завршила је 2019. године.

Учествовала је на више међународних скупова, међу којима су радионица *Rethinking the Impact of the Liberal Arts I: Astronomy* на Славистичком институту Универзитета у Келну (2018), студентска конференција *Славия: история, культура, язык* у Москви и научна конференција *Slavia Christiana: IX Римские Кирилло-Мефодиевские чтения* у Риму и Салерну (2019), као и међународни симпозијум *Andrić-Initiative* у Грацу (2024). Радно искуство стекла је као наставник српског језика и књижевности, а потом у издаваштву. Говори руски, енглески и немачки језик.

Списак објављених научних и стручних радова кандидата

Вујчић, Софија И. „Светло и тамно у композицији збирке *Светли и тамни празници* Миодрага Павловића“. *Школски час*, год. XXXIV, бр. 2, 2018, стр. 76–82.

Вујчић, Софија. „У писму и писању: Улога епистоларних елемената у Андрићевим приповеткама *Аутобиографија*, *Знакови* и *Геометар и Јулка*“. У: Бранко Тошовић (ур.), *Андрићево писмо / Andrićs Brief*. Andrić-Initiative, Bd. 18. Graz – Banjaluka – Beograd: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Народна и универзитетска библиотека Републике Српске – Свет књиге – Алетеа, 2025, стр. 483–493.

Деловодни број

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПРИМЉЕНО: 09-10-2026			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
	19721/3		

КАТЕДРА ЗА КАТЕДРА ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНОСТ СА ЈУЖНОСЛОВЕНСКИМ КЊИЖЕВНОСТИМА

ПРЕДЛОГ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

за одбрану теме и оцену научне заснованости докторске дисертације

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
мср Софија Вујчић

Број досијеа:
2018/30021

Радни наслов теме докторске дисертације

Облици енцикопедизма у српској књижевности епохе просветитељства

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације

Српска књижевност

Предлог ментора докторске дисертације

др Ненад Николић, редовни професор

1) Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима је **САГЛАСНА са предложеном темом докторске дисертације и предлогом ментора** и предлаже Већу докторских академских студија Филолошког факултета да усвоји наведени састав Комисије за одбрану теме и оцену научне заснованости предлога теме докторске дисертације.

2) Катедра за _____ је **САГЛАСНА са предложеном темом докторске дисертације уз промену предложеног ментора, за шта је кандидат дао сагласност која се налази у прилогу**, и предлаже Већу докторских академских студија Филолошког факултета да усвоји наведени састав Комисије за одбрану теме и оцену научне заснованости предлога теме докторске дисертације.

3) Катедра је закључила да предложена тема **не припада ужој научној области** која се изучава на Катедри и Пријаву теме на разматрање упућује Катедри за _____, која у року од 30 дана треба Већу докторских академских студија Филолошког факултета, преко Архиве, да упути предлог састава Комисије за одбрану теме и оцену научне заснованости теме докторске дисертације.

Управник Катедре

ПРЕДЛОГ МЕНТОРА И ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

МЕНТОР	
Име и презиме:	**Ненад Николић**
Звање:	**редовни професор**
Факултет или институција:	**Филолошки факултет**
Ужа област научноистраживачког рада:	**Српска књижевност**
Ако предложени ментор није на листи ментора Филолошког факултета, испуњеност услова за ментора потврђује се **приложеном табелом из акредитације (*m_tabela*)**. Квалификације за менторство предложене теме се потврђују радовима из области којој припада предложена тема дисертације (најмање 5 радова).	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Предложени ментор својим потписом потврђује да прихвата менторство предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.	
Датум прихватања менторства: 17. 2. 2026.	**Потпис предложеног ментора***

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ И 1. ЧЛАН	
Име и презиме:	**Зорица Несторовић**
Звање:	**редовни професор**
Факултет или институција:	**Филолошки факултет**
Ужа област научноистраживачког рада:	**Српска књижевност**
Ако предложени члан Комисије није на листи наставника на докторским студијама Филолошког факултета, квалификације за члана Комисије потврђују се **приложеном табелом из акредитације (*d_tabela*)** или **библиографијом** из које се види да испуњава услове за држање наставе на ДАС према Стандардима за акредитацију.	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Предложени члан Комисије својим потписом потврђује да прихвата чланство у Комисији за одбрану и оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.	
Датум прихватања чланства: 08.10.2026.	**Потпис предложеног члана Комисије*** Зорица Несторовић

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

ЧЛАН КОМИСИЈЕ	
Име и презиме:	**Милица Кецојевић**
Звање:	**доцент**
Факултет или институција:	**Филолошки факултет**
Ужа област научноистраживачког рада:	**Српска књижевност**
Ако предложени члан Комисије није на листи наставника на докторским студијама Филолошког факултета, квалификације за члана Комисије потврђују се **приложеном табелом из акредитације (*d_tabela*)** или **библиографијом** из које се види да испуњава услове за држање наставе на ДАС према Стандардима за акредитацију.	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Предложени члан Комисије својим потписом потврђује да прихвата чланство у Комисији за одбрану и оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.	
Датум прихватања чланства: 9.10.2026.	**Потпис предложеног члана Комисије*** Милица Кецојевић

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

ЧЛАН КОМИСИЈЕ	
Име и презиме:	**Радослав Ераковић**
Звање:	**редовни професор**
Факултет или институција:	**Филозофски факултет Универзитет у Новом Саду**
Ужа област научноистраживачког рада:	**Српска књижевност**

Ако предложени члан Комисије није на листи наставника на докторским студијама Филолошког факултета, квалификације за члана Комисије потврђују се **приложеном табелом из акредитације (*d_tabela*)** или **библиографијом** из које се види да испуњава услове за држање наставе на ДАС према Стандардима за акредитацију.

1.Радослав Ераковић. *Убице мога таста: лик Атанасија Рашковића у мемоарским записима Симеона Пишчевића.* – Зборник радова / Једанаести међународни интердисциплинарни симпозијум "Сусрет култура" (ур. И. Живанчевић Секеруш; З. Пауновић; Ж. Милановић), Нови Сад: Филозофски факултет УНС, 2021, стр. 169–183.
ISBN 978-86-6065-688-1
COBISS.SR-ID 54796553

2. Радослав Ераковић. *Тамо и натраг: неочекивано путовање Товије из Ниниве*. – Зборник Матице српске за књижевност и језик, књига 69, свеска 2, 2021, стр. 455–464.
ISSN 0543-1220
COBISS.SR-ID 9627138

3. Радослав Ераковић. Јован Стефановић Виловски и Јаков Игњатовић: Хроника једног књижевног (не)пријатељства. *Зборник Матице српске за књижевност и језик* 73/1 (2025): 47–58.
ISSN 0543-1220
COBISS.SR-ID 9627138

4.Радослав Ераковић. *Осећајност и разум: есеји о српској књижевности XVIII и XIX* века (научна монографија). Нови Сад: Матица српска, 2024. – 221 стр.
ISBN 978-86-7946-467-5
COBISS.SR-ID 148073481

5. Radoslav Eraković. Život i priključenija nostalgičnog husara u tumačenjima Milorada Pavića. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* XLIX/1 (2024): 91–104.
ISSN 0374-0730
eISSN: 2334-7236
COBISS.SR-ID: 16115714

Предложени члан Комисије својим потписом потврђује да прихвата чланство у Комисији за одбрану и оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.

Датум прихватања чланства:	**Потпис предложеног члана Комисије***

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

На основу чланова 44б и 76 Статута Универзитета у Београду – Филолошког факултета, чланова 33 и 35 Закона о високом образовању и члана 6 Правилника о начину и поступку пријаве и оцене научне заснованости теме докторске дисертације бр 595/2, Веће докторских студија Филолошког факултета на I редовној седници одржаној дана 12. октобра 2026. године, донело је

О Д Л У К У

I

Даје се сагласност на пријаву теме, предлог чланова комисије, као и предлог ментора за одбрану теме и оцену научне заснованости докторске дисертације коју је поднела мср Софија Вујчић, бр. досијеа 2018/30021.

II

Одлуку о сагласности на пријаву теме, предлог чланова комисије и предлог ментора за одбрану теме и оцену научне заснованости докторске дисертације доставити Наставно-научном већу Факултета на усвајање.

Председник Већа докторских студија
Филолошког факултета

Проф. др Ана Јовановић

Доставити:
- Наставно-научном већу,
- Председнику Већа докторских студија,
- Центру за докторске студије,
- Архиви.